

Rendszerbontó

papírosok

„Szocreál tablók alatt Kossuth-címert árusítanak” – így kezdődött a rendszerváltás, szinte észrevétlenül, a dunaiújvárosi kohók lábánál. De már tudósított róla az MDF első lapja. A többi ellenzéki újság sem maradt le. Beszámoltak a párttá alakulás gyötrelmeiről éppúgy, mint a névtelen fenyegető levelekről és Deutschék zajos prágai látogatásáról. A korabeli félamatőr kiadványokat, röplapokat PUNGOR ANDRÁS böngészte át.

amatőr kiadványokat, röplapokat PUNGOR ANDRÁS böngészte át.

Az MSZMP programnyilatkozata

TERVEZET

A 80-as évek végének történelmi fordulópontján hazánk politikai lehetőségei gyökeresen megváltoztak. Módunk nyílik a nemzeti érdekeinket érvényesítő új politikára, a szocializmus új modelljének kialakítására. A MSZMP évtizedek óta – hol nyíltan, hol bűvópatakként – létező reformerői felülkerekedtek és megnyitották az utat az államszocializmusból a demokratikus szocializmusba való békés átmenetbe. E kezdeményezésről köszönhető, hogy Magyarország többpártrendszerre épülő jogállam, ahol a hatalom forrása a nép szabad választásokon kifejeződő akarat, a nemzet ellenőrizheti a hatalom működését.

„Az ország nem veszt el” – írta Bíró Zoltán a Magyar Demokrata Fórum Országos Gyűlésének lapjában, amely '89. március 11-én került ki a nyomdagépből. „Új politika kell, mert kis híján belepusztulunk már a tehetetlenség és a közérszer uralmába” – kesergett az MDF későbbi, átmeneti elnöke.

Mára megsárgult a papíros. Anno a Tudósítások Kiadó felelt érte. Pénzt pironkodva fogadott csak el az akkori MDF. Címoldalon mentegetőztek a lapkészítők: magas a nyomdaköltség, 16 forintot is el kell kérniük a kiadványért. „Ehhez az újsághoz (már) nem kellett lapengedélyt kérni. Ez a lap nem lap. Nem is folyóirat. Az újság, amit a Tisztelt Olvasó a kezében tart: tájékoztató jellegű kiadvány.” Vagyis nem adómentes. 640 ezer forintot fizettek be utána az államkasszába.

„Megint egy zsák pénz, aminek nem tudjuk, mi is lesz a sorsa” – mérgelődött szerkesztőségi cikkében Hajdú Demeter Dénes, az MDF korabeli pénzügyi és számviteli vezetője.

Roskadozott a rendszer. Pozsgay Imre a 168 órának nyilatkozva népfelkelésnek nevezte '56-ot.

Fel is hördült az „egypárt”, korgott a népgyomor.

„Pörköltvilágban élünk, nem gulyásban. És most már abban sem. Mert már csak lézeng a hús a levelesünkben – panasolta cikkében Csurka István. – Nemcsak a munkánk gyümölcseit, krumplinkat, répánkat, asszonyaink gyúrt tésztaját, gondos munkával felnevelt borjaink húsát, hanem a türelmünket is belefőzték már ebbe a szomorú hamisgulyásba.”

Bizakodásból, áruból, pénzből nagy volt a hiány.

A Levelek Lakitelekre rovatban jelentkezhetek az MDF „munkáslevelezői”. Úgy áradt a panasz, mint tétőkről a hőlé: „Sokan várakozó állápontra helyezkednek, mert tartanak egy esetleges retorziótól, kiölték belőlünk a hitet, és fokozatosan váltunk passzív szemlélőkké.”

A fórumos riporter a dunaiújvárosi vasműben járt. „Hová lett a hely szelleme? A szocreál freskók alatt Kos-

suth-címert árulnak” – nézett nagyot az egykorvolt Sztálinvárosban.

Cikkében Sáfár Richárd villany-szerelő így bizonytalanodott el: „Az én generációm nyugdíjaztatásra készül. De ismerve a jelenlegi nyugdírendszer, mire számíthatok?”

Legfeljebb a tartalékokra. Ügyeskedett a Kádár-rendszerben szinte mindenki. És talált rá magyarázatot is. „Talán valamiféle Nagy László-i, hetyke keserűségből: Tyuhahé? Rókaprém? Más is kurva, nemcsak én” – olvashatjuk Dénes János gyógyszeripari szakmunkás és MDF-tag poétikai „mélyelemzésében”.

Mozgalom legyünk, vagy „csak” párt? Ez volt az első számú „politikai vitatéma”. Rágták a gittet a budapesti Fáklya Klubban. Óvatoskodott a tudósító: „A falakon a ruhatárnál több helyen tábla: a zsebekben elhelyezett tárgyakért felelősséget nem vállalunk. És a fejekben zsongó gondolatokért?”

„Parttalanul áradó” hozzászólások váltogatták az indulatos, átgondolatlan hordószónoklatokat. Bíró exel-

IGE
IGE
IGE
IGE

**AKI OTTHON MARAD,
A MÚLTRA SZAVAZ!**

PÁRTVITÁK

1. SZÁM

**MUNKAHELYI ÉS A LAKÓTERÜLETI
PÁRTALAPSZERVEZETEK
SZEREPÉRŐL, TEVÉKENYSÉGÉRŐL,
FELADATAIRÓL**

A PÁRT VÁLASZTÁSI RENDJÉRŐL

1989

nők zárta az összejövetelt: „Érthető is, ha vitáinkat ellentmondások jellemzik. Mozgalmunk a tisztaság útkezesésénél tart, ami nem jelenti azt, hogy ne lenne meg az eszmei kohézió.” Akkor még meg is volt.

Ahogy a névtelen levelekben is, amelyeket a liberálisok kaptak. Ezekben a halálos fenyegetés volt az összetartó erő.

A Szabad Demokraták című lap 1989-ben közölte Solt Ottiliának és Somogyi Jánosnak a főügyészséghez adresszált feljelentését. „Logni fogtok, meghaltok mind, halál vár rátok, ütött az utolsó órák” – írták az állampárti Anonymusok Tamás Gáspár Miklósnak, Magyar Bálintnak, Eörsi Istvánnak s tucatnyi SZDSZ-es alapítónak címezve.

A gyilkos indulatú levélírókon TGM ironizált. „Újságból kivágott betűkből volt összeragasztva a szöveg. Föl-

teszem, azért sértették meg a magyar helyesírást – logni –, mert az aznapi Népszabadság címbetűi között nem volt hosszú ó.”

Tamás Gáspár Miklóst elgondolkodtatta a „tömör bíráló”: „A Névtelen Levélíró Párt úgy véli, hogy kifogyott az érvekből. Továbbá: a Névtelen Levélíró Párt azt gondolja, hogyha ez így megy tovább, veszélybe kerül. Azt gondolja, számára a politika

lehetőségei kimerültek: mi a hatalmat akarjuk, erre esélyünk van, s ezt az esélyt megtorlásra akarjuk használni.”

Demokráciát kívánnak az ellenzéki erők, hogy ne kelljen senkitől se félni – adott leckét TGM az Anonymusoknak.

A névtelen írásokon látszott: haladoklik az államszocializmus.

Vajon igazak voltak a Kádár-rendszer jellemző szavak? A Szabad Demokraták címdoldalán maga Václav Havel, a korszak politikai ikonja kutatta a szocializmus kifejezés fejlődéstörténetét.

„Különös dolog történt: egy igen hosszú és alaposan összekuszált fejlődés olyan helyzetbe torkollott, amikor ez a hajdan tömegeket feltüzéző szó immár nem több egy hazug kulcsszónál.”

Ugyanott Konrád György Václav Havelt „elemezte”. A lap közölte beszédét, amelyet a demokratikus szervezetek Vörösmarty téren tartott nagygyűlésén 1989. március 2-án mondott el. A szövegben nincs politikai jelszó, se pártszlogen. Adoma überelt adomát. Ettől volt szórakoztató.

